

EUROOPAN PARLAMENTTI

2004

2009

Istuntoasiakirja

A6-0054/2009

16.2.2009

MIETINTÖ

EU:ssa harjoitetun naisten sukupuolielinten silpomisen torjunnasta
(2008/2071(INI))

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

Esittelijä: Cristiana Muscardini

SISÄLLYS

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS **Error! Bookmark not defined.**

PERUSTELUT.....**Error! Bookmark not defined.**

VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULO**Error! Bookmark not defined.**

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

EU:ssa harjoitetun naisten sukupuolielinten silpomisen torjunnasta (2008/2071(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon vuonna 1948 hyväksytyyn ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 2, 3 ja 5 artiklat,
- ottaa huomioon vuonna 1966 hyväksytyyn Yhdistyneiden Kansakuntien kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen sopimuksen 2, 3 ja 26 artiklan,
- ottaa erityisesti huomioon kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamisesta vuonna 1979 hyväksytyyn yleissopimuksen (CEDAW) 5 artiklan a kohdan,
- ottaa huomioon YK:n yleiskokouksen 20. marraskuuta 1989 hyväksymän lapsen oikeuksien yleissopimuksen 2 artiklan 1 kohdan, 19 artiklan 1 kohdan, 24 artiklan 3 kohdan sekä 34 ja 39 artiklan,
- ottaa huomioon YK:n vuonna 1989 laatiman kidutuksen ja muun epäinhimillisen tai halventavan kohtelun ja rangaistusten vastaisen yleissopimuksen,
- ottaa huomioon lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin afrikkalaisen peruskirjan (1990),
- ottaa huomioon YK:n vuonna 1992 hyväksymän, kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista käsittelevän komitean yleisen suosituksen n:o 19 1 artiklan 2 kohdan f alakohdan, 5 artiklan 10 kohdan c alakohdan ja 12 ja 16 artiklan,
- ottaa huomioon ihmisoikeuksien maailmankonferenssissa kesäkuussa 1993 hyväksytyyn Wienin julistuksen ja toimintaohjelman,
- ottaa huomioon YK:n yleiskokouksen joulukuussa 1993 hyväksymän naisiin kohdistuvan väkivallan poistamista koskevan julistuksen, joka on ensimmäinen kansainvälinen ihmisoikeuksia koskeva asiakirja, joka käsittelee yksinomaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa,
- ottaa huomioon YK:n väestö- ja kehityskonferenssissa Kairossa 13. syyskuuta 1994 hyväksytyyn julistuksen ja toimintasuunnitelman,
- ottaa huomioon Pekingissä 15. syyskuuta 1995 järjestetyn naisten maailmankonferenssin julistuksen ja toimintaohjelman,
- ottaa huomioon 15. kesäkuuta 1995 antamansa päätöslauselman neljänneistä naisten maailmankonferenssista "Tasa-arvo, kehitys ja rauha"¹,
- ottaa huomioon naisten oikeuksien loukkaamisesta 13. maaliskuuta 1997 antamansa päätöslauselman²,

- ottaa huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien naisten asemaa käsittelevän toimikunnan 12. maaliskuuta 1999 hyväksymän kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaan yleissopimukseen liitetyn valinnaisen pöytäkirjan,
- ottaa huomioon Euroopan neuvoston 12. huhtikuuta 1999 antaman päätöslauselman naisten sukupuolielinten silpomisesta,
- ottaa huomioon 16. huhtikuuta 1999 hyväksymänsä kannan muuettusta ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi lapsiin, nuoriin ja naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntatoimenpiteitä koskevasta yhteisön toimintaohjelmasta (Daphne-ohjelma)¹,
- ottaa huomioon Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman seurannasta 18. toukokuuta 2000 antamansa päätöslauselman²,
- ottaa huomioon 5.–9. kesäkuuta 2000 pidetyn YK:n yleiskokouksen erityisistunnon "Naiset 2000: sukupuolten tasa-arvo, kehitys ja rauha 2000-luvulla" tuloksista 15. kesäkuuta 2000 antamansa päätöslauselman³,
- ottaa huomioon Cotonoussa 23. kesäkuuta 2000 allekirjoitetun Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren alueen valtioiden ryhmän ja EU:n välisen kumppanuussopimuksen ja siihen liitetyn rahoituspöytäkirjan,
- ottaa huomioon neuvoston, Euroopan parlamentin ja komission Nizzan Eurooppa-neuvostossa 7. joulukuuta 2000 antaman yhteisen julistuksen perusoikeuskirjasta,
- ottaa huomioon 14. joulukuuta 2000 tekemänsä päätöksen sisällyttää naisten sukupuolielinten silpomisen torjunta omaksi budjettikohdakseen B5-802 vuoden 2001 talousarvion Daphne-ohjelman rahoitukseen,
- ottaa huomioon Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen 22. toukokuuta 2001 antaman päätöslauselman 1247/2001 naisten sukupuolielinten silpomisesta,
- ottaa huomioon Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen 3. toukokuuta 2001 hyväksymän raportin naisten sukupuolielinten silpomisesta,
- ottaa huomioon 20. syyskuuta 2001 antamansa päätöslauselman naisten sukupuolielinten silpomisesta⁴,
- ottaa huomioon YK:n ihmisoikeustoimikunnan 22. huhtikuuta 2003 antaman päätöslauselman 2003/28, jossa helmikuun 6. päivä julistetaan naisten sukupuolielinten silpomisen kieltäväksi kansainväliseksi "nollatoleranssipäiväksi",
- ottaa huomioon vuonna 2003 hyväksytyn Afrikan ihmis- ja kansalaisoikeuksien peruskirjan pöytäkirjan (ns. Maputon pöytäkirja), joka tuli voimaan 25. marraskuuta 2005, 2, 5, 6 ja 19 artiklan,
- ottaa huomioon Cristiana Muscardinin 27. maaliskuuta 2007 esittämän vetoamuksen nro 298/2007,

- ottaa huomioon lasten oikeuksia koskevasta strategiasta 16. tammikuuta 2008 antamansa päätöslauselman¹,
  - ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ihmisoikeuksien kunnioittamista koskevan 6 ja 7 artiklan (yleiset periaatteet) ja EY:n perustamissopimuksen 12 ja 13 artiklan (syrjintäkielto),
  - ottaa huomioon työjärjestyksen 45 artiklan,
  - ottaa huomioon naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnan mietinnön (A6-0054/2009),
- A. ottaa huomioon, että Maailman terveysjärjestön (WHO) tietojen mukaan 100–140 miljoonaa naista ja tyttöä maailmassa on ympärileikattu ja että WHO:n ja YK:n väestörahasen lukujen mukaan vuosittain noin 2–3 miljoonalla naisella on potentiaalinen riski joutua näiden vakavasti invalidisoivien käytäntöjen kohteeksi,
  - B. katsoo, että vuosittain noin 180 000 Eurooppaan muuttanutta naista joutuu tai on vaarassa joutua sukupuolielinten silpomisen uhriksi,
  - C. ottaa huomioon, että WHO:n mukaan naisten sukupuolielinten silpominen on yleinen käytäntö ainakin 28 Afrikan maassa, joissakin Aasian maissa ja Lähi-idässä,
  - D. ottaa huomioon, että naisiin kohdistuva väkivalta, mukaan luettuna sukupuolielinten silpominen, perustuu sosiaalsiin rakenteisiin, joiden taustalla ovat sukupuolten välinen epätasa-arvo ja epävakaa valta-, hallinta- ja valvontasuhteet, jolloin sosiaalinen ja perheen aiheuttama paine antaa alkusysäyksen sille, että loukataan perusoikeutta eli ihmisen koskemattomuuden kunnioittamista,
  - E. katsoo, että tyttöjen sukupuolielinten silpomiset on tuomittava mitä jyrkimmin ja että niillä rikotaan selkeästi kansainvälisiä ja kansallisia sääntöjä lasten ja heidän oikeuksiensa suojelemisesta,
  - F. ottaa huomioon, että WHO on erottanut naisten ympärileikkauksissa neljä tyyppiä klitoridektomiasta (klitoriksen poistaminen kokonaan tai osittain) ja ns. excisiosta (klitoriksen ja pienten häpyhuulten poistaminen), joka kattaa noin 85 % naisten ympärileikkauksista, aina kaikkein äärimmäiseen muotoon eli infibulaatioon (klitoriksen ja pienten häpyhuulten sekä isojen häpyhuulten sisäpinnan poistaminen ja vulvan ompeleminen kiinni pientä vaginan aukkoa lukuun ottamatta) sekä ns. rituaaliseen ympärileikkaukseen (klitorikseen tai häpyhuuliin tehtäviä pistoja, reikiä tai haavoja),
  - G. katsoo, että kaikki naisten sukupuolielinten silpomisen tavat edustavat naisen kohdistuvaa väkivaltaa, jolla rikotaan heidän perusoikeuksiaan ja erityisesti oikeutta henkilökohtaiseen ja fyysiseen koskemattomuuteen sekä mielenterveyteen, sekä heidän sukupuolisia oikeuksiaan ja lisääntymisoikeuksiaan; katsoo, että tällaista oikeuksien polkemista ei missään tapauksessa voida perustella erilaisten kulttuuriperinteiden kunnioittamisella tai siirtymäriiteillä,

- H. ottaa huomioon, että sukupuolielinten silpominen koskee Euroopassa noin puolta miljoonaa naista ja että tämä ympärileikkaus on yleistä ennen kaikkea maahanmuuttaja- ja pakolaisperheissä ja että tyttöjä jopa lähetetään takaisin kotimaihinsa sitä varten,
- I. toteaa, että sukupuolielinten silpominen aiheuttaa niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä erittäin vakavia ja peruuttamattomia vammoja sen kohteeksi joutuvien naisten ja tyttöjen psyykkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille, loukkaa syvästi heidän henkilökohtaista koskemattomuuttaan ja voi johtaa jopa kuolemaan; toteaa, että alkeellisten instrumenttien käytöllä ja hygieenisten varotoimien puutteella on vakavia vaikutuksia, joiden johdosta sukupuoliyhteys ja synnytykset voivat olla tuskallisia, elimet vahingoittuvat peruuttamattomasti ja usein ilmenee komplikaatioita, kuten verenvuoto, shokki, infektiot, hivin leviäminen, jäykkäkouristus, hyväläatuiset kasvaimet, sekä vakavia komplikaatioita raskauden ja synnytyksen yhteydessä,
- J. ottaa huomioon, että naisten sukupuolielinten silpominen, jolla rikotaan erilaisissa kansainvälisissä sopimuksissa vahvistettuja naisten ja tyttöjen oikeuksia, on kielletty jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja rikkoo EU:n perusoikeuskirjan periaatteita,
- K. ottaa huomioon, että parlamentti kehotti 16. tammikuuta 2008 antamassaan päätöslauselmassa jäsenvaltioita antamaan erityisiä säännöksiä naisten sukupuolielinten silpomisesta, jotta lasten sukupuolielimiä silpovat henkilöt voidaan asettaa syytteeseen,
- L. ottaa huomioon, että kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevassa yleissopimuksessa edellytetään, että osapuolet toteuttavat aiheelliset toimenpiteet muuttaakseen naisia syrjiviä nykynormeja, -tapoja ja -käytäntöjä tai poistaakseen ne, ja että ne toteuttavat kaikki aiheelliset toimenpiteet muuttaakseen miesten ja naisten sosiaalisia ja sivistyksellisiä käyttäytymiskaavoja poistaakseen ennakkoluulot ja tapaan tai muuhun perustuvat käytännöt, joiden lähtökohtana on käsitys jommankumman sukupuolen alemmuudesta tai ylemmyydestä tai kaavamainen miesten ja naisten roolijako,
- M. ottaa huomioon, että vuonna 1989 hyväksytyssä lapsen oikeuksien yleissopimuksessa määrätään, että sopimusvaltiot kunnioittavat ja takaavat yleissopimuksessa tunnustetut oikeudet kaikille niiden lainkäyttövallan alaisille lapsille ilman sukupuoleen tai muuhun seikkaan perustuvaa erottelua ja ryhtyvät kaikkiin tehokkaisiin ja tarkoituksenmukaisiin toimiin kitkeäkseen lasten terveydelle vahingolliset perinteiset tavat,
- N. ottaa huomioon, että lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin afrikkalaisessa peruskirjassa kehotetaan sen allekirjoittaneita valtioita luopumaan yhteiskunnallisista ja kulttuurisista käytännöistä, jotka ovat vahingollisia lapsen hyvinvoinnille, ihmisarvolle ja normaalille kasvulle ja kehitykselle,
- O. ottaa huomioon, että kesäkuussa 1993 hyväksytyn Wienin julistuksen ja toimintaohjelman 18 kohdassa julistetaan, että naisten ja tyttöjen ihmisoikeudet ovat yleismaailmallisten ihmisoikeuksien luovuttamaton, olennainen ja erottamaton osa,
- P. ottaa huomioon, että vuonna 1993 hyväksytyn naiseen kohdistuvan väkivallan poistamista koskevan YK:n julistuksen 2 artiklassa viitataan nimenomaisesti naisten sukupuolielinten silpomiseen ja muihin naisia vahingoittaviin perinnekäytäntöihin,

- Q. ottaa huomioon, että kyseisen julistuksen 4 artiklassa valtioita vaaditaan tuomitsemaan naisin kohdistuva väkivalta ja olemaan vetoamatta perinteisiin, tapoihin tai uskonnollisiin katsomuksiin välttääkseen tällaisen väkivallan lopettamista koskevan velvollisuutensa,
- R. ottaa huomioon, että Kairossa vuonna 1994 pidetyn väestö- ja kehityskonferenssin toimintaohjelmassa hallituksia vaaditaan lakkauttamaan naisten sukupuolielinten silpominen siellä, missä sitä tapahtuu, ja tukemaan kansalaisjärjestöjä ja uskonnollisia järjestöjä, jotka ponnistelevat tällaisten käytäntöjen lopettamiseksi,
- S. ottaa huomioon, että Pekingissä järjestetyssä YK:n neljännessä naisten maailmankonferenssissa hyväksytyssä toimintaohjelmassa hallituksia kehoitetaan vahvistamaan lakejaan, uudistamaan toimielimiään ja edistämään määräyksiä ja käytäntöjä, jotka tähtäävät naisten syrjinnän – jota myös naisten sukupuolielinten silpominen edustaa – poistamiseen,
- T. katsoo, että AKT-maiden ja EU:n välinen kumppanuussopimus (Cotonoun sopimus) perustuu tällaisille yleismaailmallisille periaatteille ja sisältää naisten sukupuolielinten silpomisen kieltäviä määräyksiä (sopimuksen olennaisia osia kuten ihmisoikeuksien kunnioittamista koskeva 9 artikla, sosiaalialan kehittämistä koskeva 25 artikla ja sukupuolikysymyksiä koskeva 31 artikla),
- U. ottaa huomioon, että Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen 3. toukokuuta 2001 hyväksymässä raportissa vaaditaan kieltämään naisten sukupuolielinten silpominen ja pidetään sitä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklassa tarkoitettuna epäinhimillisenä ja halventavana kohteluna; muistuttaa, että kulttuurien ja perinteiden puolustamisessa raja kulkee perusoikeuksien kunnioittamisessa ja kidutukseen rinnastettavien tapojen kieltämisessä,
- V. katsoo, että komission ja neuvoston olisi osana yhteistä eurooppalaista maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa tunnustettava, että naisten sukupuolielinten silpominen on ihmisoikeuksiin kohdistuva loukkaus ja että se voi sellaisenaan taata turvapaikkaoikeuden,
- W. ottaa huomioon komission jäsenten Ferrero-Waldnerin ja Michelin 5. helmikuuta 2008 antaman lausunnon, jossa todetaan, ettei tällaisia käytäntöjä voida hyväksyä Euroopan unionissa eikä kolmansissa maissa, ja korostetaan, ettei naisten oikeuksien loukkaamista voida missään tapauksessa perustella kulttuurirelativismilla tai perinteillä,
- X. ottaa huomioon, että nuorisoa ja perheitä varten tarkoitettut kansalliset keskuksat ja laitokset voivat ajoissa tarjota apua perheille, jotta voidaan toimia ehkäisevästi naisten sukupuolielinten silpomista vastaan,
1. tuomitsee jyrkästi naisten sukupuolielinten silpomisen perusihmisoikeuksien rikkomisena ja naisten ja tyttöjen henkilökohtaisen koskemattomuuden julmana loukkaamisena, ja pitää sitä vakavana yhteiskunnallisena rikoksena;
  2. toistaa sitoutumisensa kaikkiin vuoden 2001 päätöslauselmassa esitettyihin toimiin ja toimintalinjoihin ja kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita laatimaan selkeän kokonaisstrategian ja toimintaohjelmia, joiden tavoitteena on kieltää naisten sukupuolielinten silpominen Euroopan unionissa, sekä luomaan tarvittavat keinot, kuten

oikeudelliset ja hallinnolliset säännökset, ennaltaehkäisevät mekanismit, koulutukselliset ja yhteiskunnalliset toimenpiteet ja erityisesti kattava tiedotus haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien käytettävissä olevista suojelumekanismeista, uhrien ja mahdollisten uhrien suojelemiseksi asianmukaisesti;

3. kehottaa toteuttamaan tämän kokonaisstrategian yhteydessä koulutusohjelmia sekä järjestämään kansallisia ja kansainvälisiä valistuskampanjoita;
4. tukee Europolin tekemää aloitetta Euroopan poliisivoimien yhteiskokouksen järjestämisestä, jotta voidaan tehostaa naisten sukupuolielinten silpomisen torjuntatoimia ja käsitellä kysymyksiä, kuten rikosilmoitusten vähäinen määrä ja vaikeus löytää todisteita ja saada todistajanlausuntoja, sekä toteuttaa tehokkaita toimia rikoksiin syyllistyneiden asettamiseksi syytteeseen; kehottaa jäsenvaltioita harkitsemaan mahdollisia lisätoimia uhrien suojelemiseksi;
5. toteaa, että edellä mainitussa Maputon pöytäkirjassa tarkoitetut toimenpiteet sukupuolielinten silpomisen kaltaisten vahingollisten käytäntöjen kitkemiseksi sisältävät seuraavat: tietoisuuden yleinen lisääminen informaation, muodollisen ja vapaamuotoisen koulutuksen ja kampanjoiden avulla, naisten sukupuolielinten silpomisen kaikkien muotojen (mukaan luettuna lääkintähenkilöstön suorittamat operaatiot) kieltäminen laeilla ja sanktioilla, uhrien tukeminen terveydenhoitopalveluilla, oikeusavulla, psykologisella hoidolla ja koulutuksella sekä vahingollisten käytäntöjen tai väkivallan, väärinkäytön tai suvaitsemattomuuden muiden muotojen mahdollisina kohteina olevien naisten kouluttaminen ja suojeleminen;
6. kehottaa jäsenvaltioita selvittämään sukupuolielinten silpomiskäytännön uhriksi joutuneiden naisten määrän sekä niiden naisten määrän, jotka ovat vaarassa joutua uhreiksi, pitäen mielessä, että monista maista ei ole vielä tietoja, koska niissä ei ole yhdenmukaistettua tietojen keruuta;
7. kehottaa luomaan "eurooppalaisen terveydenhoitokäytännön" ilmiön seuraamiseksi ja sitä koskevan, tilastoinnin kannalta hyödyllisen tietokannan luomiseksi sekä niille maahanmuuttajayhteisöille, joita asia koskee, suunnattujen tiedotuskampanjoiden toteuttamiseksi;
8. kehottaa jäsenvaltioita keräämään tieteellistä tietoa, jonka tarkoituksena voisi olla tukea Maailman terveysjärjestöä, kun se järjestää tukitoimia naisten sukupuolielinten silpomiskäytännön lopettamiseksi Euroopassa ja kaikilla mantereilla;
9. kehottaa komissiota sisällyttämään asianomaisten maiden kanssa käytäviin yhteistyöneuvotteluihin ja tehtäviin yhteistyösopimuksiin naisten sukupuolielinten silpomisen lopettamista koskevan lausekkeen;
10. kehottaa kokoamaan eri tasoilta niiden parhaita käytäntöjä ja analysoimaan niiden vaikutusta (mahdollisesti Daphne III -ohjelmasta rahoitettujen hankkeiden ja niistä saatujen tulosten avulla) sekä huolehtimaan tämän tiedon levittämisestä mahdollisimman laajalle ja ottamaan tässä yhteydessä huomioon asiantuntijoiden käytännön kokemukset ja teoreettiset kokemukset;

11. toteaa, että kansallisilla keskuksilla ja instituutioilla on tärkeä rooli uhrien tunnistamisessa ja naisten sukupuolielinten silpomisen estämiseksi tarkoitettujen toimien toteuttamisessa;
12. vaatii vahvistamaan jo olemassa olevia eurooppalaisia verkostoja vahingollisten perinnekäytäntöjen ennaltaehkäisemiseksi, esimerkiksi järjestämällä kursseja ja koulutusta kansalaisjärjestöille, alueellisille voittoa tavoittelemattomille yhteisöille ja alan toimijoille sekä edistämään tällaista verkostoitumista;
13. pitää tervetulleena monien kansainvälisten ja kansallisten hallituksista riippumattomien järjestöjen, tutkimuslaitosten, naisten sukupuolielinten silpomisen ehkäisemisen eurooppalaisen verkoston ja asialle omistautuneiden ihmisten tärkeää panosta näiden kehittäessä muun muassa YK:n ja DAPHNE-ohjelman rahoituksen turvin erilaisia hankkeita, jotka palvelevat tietoisuuden lisäämistä sekä naisten sukupuolielinten silpomisen ehkäisemistä ja lopettamista; katsoo, että hallituksista riippumattomien järjestöjen sekä yksittäisiin yhteisöihin perustuvien järjestöjen välisten verkostojen kehittäminen kansallisella, alueellisella ja kansainvälisellä tasolla on epäilemättä perustavalaatuisten tärkeää naisten sukupuolielinten silpomisen lopettamisen sekä tietojen ja kokemusten vaihtamisen kannalta;
14. katsoo, että kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelyä pakolaisiksi koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun neuvoston direktiivin 2004/83/EY¹ 10 artiklassa säädetään, että sukupuoleen liittyvät seikat voidaan ottaa huomioon, mutta ne eivät yksinään luo olettaa tämän artiklan sovellettavuudesta;
15. kehottaa niin Euroopan perusoikeusvirastoa kuin Euroopan tasa-arvoinstituuttia ottamaan monivuotisten ja/tai vuotuisten työohjelmiansa puitteissa johtavan roolin naisten sukupuolielinten silpomisen torjunnassa; katsoo, että nämä tahot voivat toteuttaa ensisijaisia tutkimus- ja/tai tiedotustoimia, jotka auttavat lisäämään ihmisten ymmärrystä ilmiöstä Euroopassa;
16. pitää tarpeellisena, että maissa, joita asia koskee, järjestetään keskustelufoorumeja, uudistetaan perinteisiä säännöksiä, otetaan naisten sukupuolielinten silpominen esille kouluopetuksessa ja edistetään yhteistyötä leikkaamattomien naisten kanssa;
17. kehottaa Euroopan unionia ja jäsenvaltioita ihmisoikeuksien, henkilökohtaisen koskemattomuuden, omantunnon vapauden ja ihmisten terveyttä koskevan oikeuden turvaamiseksi tekemään yhteistyötä nykyisen lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi, ja jos nykyinen lainsäädäntö osoittautuu sopimattomaksi, ehdottamaan asiaa koskevaa uutta erityislainsäädäntöä;
18. kehottaa jäsenvaltioita panemaan täytäntöön nykyiset naisten sukupuolielinten silpomisen kieltävät lait tai säätämään silpomisesta aiheutuvan vakavan ruumiinvamman tuottamisen rangaistusseuraamuksista tällaisen käytännön harjoittamisesta Euroopan unionissa ja edistämään silpomisen ennaltaehkäisyä ja kitkemistä tekemällä asiaa tunnetuksi keskeisille ammattiryhmille (sosiaalityöntekijät, opettajat, poliisit, terveydenhoitoalan ammattihenkilöt) niin, että nämä tunnistaisivat tällaiset tapaukset, sekä ryhtymään toimiin Euroopan unionin 27 jäsenvaltiossa voimassa olevien lakien yhdenmukaistamiseksi mahdollisimman pitkälle;

19. kehottaa jäsenvaltioita velvoittamaan yleis- ja erikoislääkärit ja sairaaloiden terveydenhoitohenkilökunnan ilmoittamaan naisten sukupuolielinten silpomisesta terveysturvaviranomaisille ja/tai poliisille;
20. kehottaa jäsenvaltioita joko antamaan erityislainsäädäntöä naisten sukupuolielinten silpomisen kieltämisestä tai asettamaan voimassa olevan lainsäädäntönsä nojalla syytteeseen kaikki henkilöt, jotka suorittavat sukupuolielinten silpomisia;
21. kehottaa Euroopan unionia ja jäsenvaltioita tekemään näiden käytäntöjen harjoittamisesta rangaistavaa, tuomitsemaan ne ja rankaisemaan niistä noudattaen kokonaisstrategiaa, jossa otetaan huomioon oikeudelliset, terveydelliset, sosiaaliset ja maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät ulottuvuudet; vaatii erityisesti maahanmuuttoa koskevien yhteisön direktiivien osalta, että sukupuolielinten silpominen katsotaan rikokseksi ja että säädetään tällaisen rikoksen tekijöille määrättävistä asianmukaisista rangaistuksista, mikäli näitä käytäntöjä harjoitetaan Euroopan unionissa;
22. kehottaa luomaan pysyviä jäsenvaltioiden välisiä ja jäsenvaltioiden ja afrikkalaisten instituutioiden välisiä teknisiä harmonisointi- ja yhteistyöneuvottelukuntia; katsoo, että näihin neuvottelukuntiin tulisi kuulua alan asiantuntijoita sekä keskeisten eurooppalaisten ja afrikkalaisten naisjärjestöjen edustajia;
23. kehottaa torjumaan päättäväisesti klitoriksen pistelyn ja kaikenlaisen lääketieteellistämisen, joita esitetään eräänlaisena keskittien ratkaisuna ympärileikkauksen ja identiteetin kannalta tärkeiden perinteiden kunnioittamisen välillä, koska tällä ainoastaan oikeutettaisiin ja hyväksyttäisiin naisten sukupuolielinten silpominen unionin alueella; tuomitsee ehdottoman jyrkästi naisten sukupuolielinten silpomisen, koska mitkään yhteiskunnalliset, taloudelliset, eettiset, terveydelliset tai muut syyt ei oikeuta siihen;
24. kehottaa tekemään lopun naisten sukupuolielinten silpomisesta kehittämällä politiikkoja, joilla tuetaan ja kotoutetaan tällaisia perinteitä vaalivia naisia ja perheitä, jotta voidaan varmistaa naisten suojelu kaikilta väärinkäytön ja väkivallan muodoilta lakeja tiukasti noudattaen sekä perusoikeuksia ja sukupuolista itsemääräämisoikeutta kunnioittaen;
25. toteaa, että syillä, joita lukuisat yhteisöt esittävät naisten ja tyttöjen terveydelle vahingollisten perinteisten käytäntöjen säilyttämisen tueksi, ei ole tieteellistä pohjaa eivätkä niiden alkuperä ja perusteet liity uskontoon;
26. kehottaa jäsenvaltioita
  - pitämään kaikkea naisten sukupuolielinten silpomista rikoksena riippumatta siitä, onko kyseiseltä naiselta saatu siihen jonkinlainen suostumus vai ei, sekä rankaisemaan kaikkia, jotka tarjoavat apua, kannustusta, neuvoja tai tukea henkilölle, joka suorittaa tällaisia toimenpiteitä naiselle tai tytölle,
  - saattamaan rikosoikeudelliseen vastuuseen, syytteeseen ja rangaistavaksi kaikki kansalaiset, jotka ovat syyllistyneet naisten sukupuolielinten silpomisrikokseen, vaikka rikos olisi tapahtunut jäsenvaltioiden rajojen ulkopuolella (rikoksen eksterritorialisuus),

- antamaan säädöksiä, jotka tarjoavat tuomareille tai syyttäjille mahdollisuuden toteuttaa varotoimenpiteitä tai ehkäiseviä toimenpiteitä, jos he saavat tiedon tapauksista, joissa naiset tai tytöt ovat vaarassa tulla silvotuiksi;
27. kehottaa jäsenvaltioita luomaan valtiollisten ohjelmien ja sosiaalisten palvelujen avulla alaikäisten naisten suojelua varten tarkoitettun ehkäisevän strategian, joka ei stigmatisoi maahanmuuttajayhteisöä ja jolla pyritään sekä estämään nämä käytännöt vaaranalaisten väestöryhmien koulutuksen, opetuksen ja tietoisuuden lisäämisen avulla että auttamaan sen kohteeksi joutuneita uhreja psykologisella ja lääkinällisellä tuella, mukaan luettuna mahdollisuuksien mukaan maksuton korjaava lääkärinhoito; kehottaa jäsenvaltioita lisäksi tutkimaan, voisiko alaikäisten uhkaaminen sukupuolielinten silpomisella tai sen riski muodostaa viranomaisille oikeuden puuttua asiaan lastensuojelusäädösten nojalla;
  28. kehottaa viranomaisia laatimaan terveydenhoitohenkilöstölle, opettajille ja sosiaalityöntekijöille ohjeita ja suuntaviivoja, joilla pyritään tiedottamaan ja kertomaan isille ja äideille kunnioittavasti ja tarvittaessa tulkin avulla naisten sukupuolielinten silpomisen aiheuttamista valtavista vaaroista sekä siitä, että tällaiset käytännöt muodostavat Euroopan unionin maissa rangaistavan teon; kehottaa viranomaisia toimimaan yhteistyössä ja rahoittamaan verkostoja ja hallituksista riippumattomia järjestöjä, jotka tekevät naisten sukupuolielinten silpomista koskevaa koulutus-, tiedotus- ja välitystyötä tiiviissä yhteydessä perheiden ja yhteisöjen kanssa;
  29. kehottaa jäsenvaltioita tarjoamaan täsmällistä ja ymmärrettävää tietoa lukutaidottomalle väestölle erityisesti jäsenvaltioiden konsulaattien kautta viisumien myöntämisen yhteydessä; katsoo, että maahanmuuttoviranomaisten on tiedotettava myös vastaanottajamaahan saapumisen yhteydessä lakiin sisältyvästä kiellosta, jotta perheet ymmärtävät, että perinteisen tavan kieltämistä ei missään tapauksessa ole tarkoitettu hyökkäykseksi kulttuuria vastaan vaan että se muodostaa oikeudellisen suojan naisille ja tytöille; katsoo, että perheille on tiedotettava rikosoikeudellisista seuraamuksista, joihin voi kuulua vankeusrangaistus, jos silpominen voidaan todeta;
  30. kehottaa parantamaan naisten ja tyttöjen oikeudellista asemaa maissa, joissa sukupuolielinten silpomista harjoitetaan, naisten itseluottamuksen, oma-aloitteisuuden ja omakohtaisen vastuun vahvistamiseksi;
  31. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.

PERUSTELUT

Eurooppaan kolmen viime vuosikymmenen aikana suuntautunut muuttoliike on tuonut eurooppalaisiin yhteiskuntiin uusia kulttuureita, perinteitä, tapoja ja käytänteitä. Tässä yhteydessä on EU:n alueellakin pidetty kiinni sellaisista sukupuoleen perustuvista **"julistamista perinnäiskäytännöistä"**, jollainen naisten sukupuolielinten silpominen on.

Kansainvälisesti katsoen tämän ilmiön entistä selvempi tiedostaminen liittyy yleiseen pyrkimykseen puolustaa naisten oikeuksia. Sen ansiosta afrikkalaiset naisaktivistit ovat voineet tuoda tämän käytännön väkivaltaisuutta voimakkaammin esiin ryhtymällä käyttämään **"naisten ympärileikkaus"** -termin sijasta termiä **"silpominen"**.

Yhä edelleenkin on kuitenkin vaikeaa selvittää ja arvioida konkreettisesti naisten sukupuolielinten silpomisten vaikutusta Euroopassa, koska sen lisäksi, että toimenpiteitä suoritetaan EU:n alueella laittomasti, on edelleen olemassa myös riski, että leikkauksia tehdään tyttölapsille näiden palatessa tilapäisesti kotimaahansa.

Ilmiön syiden selvittäminen ei ole yksinkertaista. Kysymys on ikivanhoista heimoriiteistä ja -tavoista, jotka ovat syvästi juurtuneet niitä harjoittavien paikallisten etnisten yhteisöjen keskuuteen. Syyt, joihin naisten sukupuolielinten silpomista harjoittavat yhteisöt nykyään vetoavat, edustavat viittä eri tyyppiä:

- Uskonto (ympärileikkauksen katsotaan – virheellisesti – kuuluvan islaminuskoon)
- Terveys (myönteiset vaikutukset hedelmällisyyteen, tai miesten osalta impotenssin vaara)
- Sosio-ekonominen tilanne (ympärileikkaus avioliiton edellytyksenä)
- Perinne / Etninen hyväksyntä
- Käsitelmä naiseudesta (ympärileikkaus symbolina oman naiseuden ja siihen liittyvän seksuaalisen halun ja häpeän riskin tunnustamisesta)

Maailman terveysjärjestön WHO:n tietojen mukaan naisten sukupuolielinten silpominen on yleinen käytäntö 28 Afrikan maassa, Lähi-idässä sekä joissakin Aasian maissa (Indonesiassa, Malesiassa ja niiden naapurimaissa). Järjestön tiedoista käy lisäksi ilmi, että noin 100–140 miljoonaa naista ja tyttöä maailmassa on ympärileikattu ja että vuosittain noin neljällä miljoonalla on potentiaalinen riski tulla ympärileikatuksi.

Käytännön lääketiede sekä useat tutkimukset naisten sukupuolielinten silpomisen fyysisistä ja psyykkisistä vaikutuksista niin lyhyellä kuin pitkälläkin aikavälillä ovat osoittaneet ilmiön vakavuuden.

Naisten sukupuolielinten silpomista koskevat kansainväliset asiakirjat käsittelevät ongelmaa ja tuomitsevat sen eri näkökulmista käsin. Näitä ovat:

ihmisoikeuksien näkökulma

naisten oikeuksien näkökulma

lapsen oikeuksien näkökulma

Parlamentti on useissa yhteyksissä omaksunut vankan kannan, jossa tuomitaan naisten sukupuolielinten silpominen ja vaaditaan sekä Euroopan komissiota että jäsenvaltioita laatimaan ja panemaan täytäntöön naisten sukupuolielinten silpomisen lopettamiseksi yhteinen strategia, johon sisältyisi myös lainsäädännöllisiä toimia kyseisen käytännön ennalta ehkäisemiseksi ja kitkemiseksi.

(Päätöslauselma A5-285/2001 naisten sukupuolielinten silpomisesta)

Aikaisemmissa lausunnoissaan Euroopan parlamentti on jo todennut, että

kaikenlainen naisten sukupuolielinten silpominen on naiseen kohdistuva **väkivallanteko**, joka loukkaa naisten perusoikeuksia

naisten sukupuolielinten silpominen nousee sosiaalisista rakenteista, jotka perustuvat sukupuolten väliseen epätasa-arvoon sekä voima-, valta- ja hallintasuhteiden epätasapainoon, ja että yksilön koskemattomuuden kunnioittamista koskevan perusoikeuden loukkaaminen johtuu sosiaalisista ja perheeseen liittyvistä paineista

asianmukainen koulutus ja tieto auttavat tämän toimenpiteen vastustamisessa; erityisesti parlamentti on painottanut, että ihmiset on vakuutettava siitä, ettei joistain tavoista luopuminen merkitse oman kulttuurin merkittävistä piirteistä luopumista

komission ja neuvoston olisi osana yhteistä eurooppalaista maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa sekä EU:n ja kolmansien maiden välisissä neuvotteluissa käsiteltävä mahdollista sukupuolielinten silpomisuhkaa

jäsenvaltioilla on nyt käytössään yhteisön oikeudellinen kehys, jonka turvin ne voivat ottaa käyttöön tehokkaan politiikan syrjinnän torjumiseksi ja luoda yhteisen turvapaikkajärjestelmän sekä toteuttaa maahanmuuttopolitiikkaa (EY:n perustamissopimuksen 13 artikla ja IV osasto).

Lisäksi parlamentti on vaatinut,

että Euroopan unioni ja jäsenvaltiot tekisivät yhteistyötä ihmisoikeuksien, yksilön koskemattomuuden, omantunnonvapauden ja terveyttä koskevan oikeuden nimissä lainsäädännön yhdenmukaistamiseksi ja alan erityislainsäädännön laatimiseksi

komissio laatisi naisten sukupuolielinten silpomiskäytännön poistamiseksi Euroopan unionista kokonaisstrategisen lähestymistavan, jonka on mentävä pidemmälle kuin näiden tekojen pelkkä tuomitseminen ja jolla vakiinnutetaan sekä oikeudelliset ja hallinnolliset mekanismit että ennaltaehkäisevät, opetukselliset ja sosiaaliset mekanismit, joilla uhreiksi joutuneet tai mahdollisesti joutuvat naiset saavat todellista suojelua

Euroopan unioni ja jäsenvaltiot suhtautuisivat vastustavasti, tuomitsevasti ja rankaisevasti tällaisten käytäntöjen harjoittamiseen soveltamalla kokonaisvaltaista strategiaa, jossa otetaan huomioon sääntöjä ja terveyttä koskeva sekä sosiaalinen ulottuvuus ja maahanmuuttajien integroiminen.

- **DAPHNE III: eurooppalainen toimintaohjelma**

Ohjelma on ollut keskeinen väline rahoitettaessa hankkeita, jotka tähtäävät naisten sukupuolielinten silpomisesta tiedottamiseen, kyseisen käytännön ennalta ehkäisyyn sekä uhreiksi joutuneiden tai mahdollisesti joutuvien naisten suojelemiseen. Daphne-ohjelmasta on tähän mennessä rahoitettu 14 naisten sukupuolielinten silpomista koskevaa hanketta, joiden kokonaisarvo on noin 2,4 miljoonaa euroa 10 vuoden aikana.

Daphne-ohjelman yleisen tavoitteen mukaisesti hankkeilla pyritään parhaiden käytänteiden vaihtamiseen, yleisön tietoisuuden lisäämiseen sekä yhteisverkostojen luomiseen.

Daphne-ohjelma on varmasti tähän mennessä auttanut tekemään tunnetuksi ilmiötä ja sen laajuutta EU:ssa ja tuonut sen selvemmin ihmisten tietoisuuteen, ei ongelman luonteen ja käytettävissä olevien resurssien vuoksi kuitenkaan vaikuta realistiselta, että naisten sukupuolielinten silpomiskäytäntö voitaisiin poistaa yksinomaan näiden hankkeiden välityksellä.

- **Ensisijaiset toimet naisten sukupuolielinten silpomisen ennaltaehkäisemiseksi ja lopettamiseksi Euroopassa**

Naisten sukupuolielinten silpomiskäytännön ennaltaehkäisemiseksi ja lopettamiseksi Euroopassa on otettava käyttöön tehokas strategia, joka voisi sisältää seuraavia toimia:

- selvittää kussakin jäsenvaltiossa sukupuolielinten silpomiskäytännön uhriksi joutuneiden naisten määrä sekä niiden naisten määrä, jotka ovat vaarassa joutua uhreiksi
- luoda "eurooppalainen terveydenhoitokäytäntö" ilmiön seuraamiseksi ja sitä koskevan, tilastoinnin kannalta hyödyllisen tietokannan luomiseksi sekä niille maahanmuuttajayhteisöille, joita asia koskee, suunnattujen tiedotuskampanjoiden toteuttamiseksi
- kerätä tieteellistä tietoa, jonka tarkoituksena voisi olla tukea Maailman terveysjärjestöä, kun se järjestää tukitoimia naisten sukupuolielinten silpomiskäytännön kitkemiseksi Afrikassa ja Euroopassa
- koota eri tasoilta niiden parhaita käytäntöjä ja analysoida niiden vaikutusta (mahdollisesti Daphne III -ohjelman kautta rahoitettujen hankkeiden ja niistä saatujen tulosten kautta) sekä huolehtia tämän tiedon levittämisestä mahdollisimman laajalle
- vahvistaa jo olemassa olevia eurooppalaisia verkostoja haitallisten perinnekäytäntöjen ennaltaehkäisemiseksi, esimerkiksi järjestämällä kursseja ja koulutusta kansalaisjärjestöille, alueellisille voitto tavoittelemattomille yhteisöille ja alan toimijoille

- ottaa naisten sukupuolielinten silpomisen vastustamista koskevien yksi- tai monivuotisten toimintasuunnitelmien kautta toimintaan mukaan myös Euroopan perusoikeusvirasto ja Euroopan tasa-arvoinstituutti. Nämä tahot voivat käynnistää ensisijaisia tutkimus- ja/tai tiedotushankkeita, jotka voisivat lisätä ihmisten tietoisuutta ilmiöstä Euroopassa.
- kehottaa jäsenvaltioita panemaan täytäntöön olemassa olevat naisten sukupuolielinten silpomista koskevat lait tai sisällyttämään ne säädöksiin, joissa vakavan vamman aiheuttaminen säädetään rangaistavaksi, ja edistämään ilmiön ennaltaehkäisyä ja kitkemistä tekemällä sitä tunnetuksi keskeisille ammattiryhmille (sosiaalityöntekijät, opettajat, poliisit, terveydenhoitoalan ammattilaiset jne.) niin, että nämä tunnistaisivat tällaiset tapaukset
- lisätä maahanmuuttoa koskeviin eurooppalaisiin direktiiveihin kohdan, jonka mukaan sukupuolielinten silpominen on rikos, ja säätää tällaisen rikoksen tekijöille asianmukaiset rangaistukset
- luoda pysyviä jäsenvaltioiden välisiä ja jäsenvaltioiden ja afrikkalaisten instituutioiden välisiä teknisiä harmonisointi- ja yhteistyöneuvottelukuntia. Näihin neuvottelukuntiin tulisi kuulua alan asiantuntijoita sekä tärkeimpien eurooppalaisten ja afrikkalaisten naisjärjestöjen edustajia
- torjua päättäväisesti klitoriksen pistely ja muut vaihtoehtoiset menetelmät, joita esitetään eräänlaisena keskitien ratkaisuna klitoriksen ympärileikkauksen ja identiteetin kannalta tärkeiden perinteiden kunnioittamisen välillä
- tukea naisiin sekä niihin perheisiin, jotka noudattavat perinteitä, joihin naisten sukupuolielinten silpominen kuuluu, kohdistuvien tukipolitiikkojen välityksellä silpomiskäytännön lopettamiseen tähtäviä hyviä menettelyjä niin, että tästä onnettomasta käytännöstä voitaisiin lakien ja ihmisen perusoikeuksien vankalla tuella viimeinkin päästä.

- **Asennemuutos**

Eräs alue, jolla naisten sukupuolielinten silpomisen vastaista työtä täytyy tehostaa, on epäilemättä tyttölapsille tehtävien ympärileikkausten ennaltaehkäisy. Tätä varten on ratkaisevan tärkeää ensinnäkin tunnistaa lapset, joiden kohdalla uhka on olemassa, ja tehdä sitten ennaltaehkäisevää työtä perheiden parissa.

Tuloksena tulisi olla perheissä tapahtuva asennemuutos, joka voitaisiin saada aikaan seuraavilla keinoilla:

perheiden parempi integrointi siihen maahan, johon he ovat muuttaneet, saisi heidät tuntemaan vähemmän tarvetta turvautua perinteisiin riitteihin oman identiteettinsä vahvistamiseksi; yleinen vastaanottamisen kulttuuri olisi ehdottoman välttämätön, jotta voitaisiin yhdessä löytää kaikki asianmukaiset ratkaisut

autetaan tällaisia perheitä ymmärtämään, että maassa, johon he ovat muuttaneet, vanhempana olemiseen kuuluu joiltakin osin erilaisia tapoja ja toimintamalleja kuin ne, joihin he ovat alkuperämaassaan lapsesta asti tottuneet, mutta että tämä ei tee heistä "huonompia vanhempia", ja että heidän tyttärensä tarvitsevat läsnä olevia, osallistuvia vanhempia, mutta

heidän täytyy samaan aikaan integroitua asuinmaahansa

tehdään perheet tietoisiksi siitä, että maassa, johon he ovat muuttaneet, naisten sukupuolielinten silpomiseen liittyy fyysisten ja psykologisten vammojen lisäksi myös häpeää, joka voi johtaa entistä pahempaan syrjäytymiseen samanikäisten tyttöjen, heidän tyttärensä koulu- ja leikkitovereidensa keskuudesta

tehdään perheet tietoisiksi siitä, että sekä eurooppalaiset lait että heidän alkuperämaidensa lait kieltävät naisten sukupuolielinten silpomisen; on olennaisen tärkeää selittää, että kaikkialla maailmassa ollaan kulkemassa kohti naiseen ja tyttöihin kohdistuvista haitallisista perinnekäytännöistä luopumista.

Lisäksi on muistettava, että maassa, johon perhe on muuttanut

1. ympärileikattu nainen ei saa kärsimänsä silpomisen vastapainoksi oletettua sosiaalista hyväksyntää
2. naisten sukupuolielinten silpomisen takana ei ole perusteettomasta väkivallasta saatu sadistinen mielihyvä, vaan se kulttuurinen ja yhteiskunnallinen ympäristö, jossa naiset elävät ja johon heidän on mukauduttava, koska he ovat miesten alistamia tai eivät tunne alkuperäisissä kotimaissaan voimassa olevia lakeja tai koska tiettyjä uskomuksia väitetään uskonnollisiksi määräyksiksi
3. kauheuksilla mässäilevät ja skandaalinhakuiset sävyt, joilla joukkoviestimet välillä käsittelevät naisten sukupuolielinten silpomista, syyllistävät naisia, jotka ovat jo kärsineet trauman, ja lisäävät fyysiseen haavaan psyykkisen haavan
4. naisten sukupuolielinten silpomista on päättäväisesti vastustettava niiden peruuttamattomien vaurioiden vuoksi, joita se aiheuttaa, mutta syyllistämättä naisia, jotka ovat olleet silpomisen uhreina
5. on otettava huomioon niin psykologiset kuin muutkin seuraukset muuttajien keskuudessa, missä riskille ja ongelmille on alttiina erityisesti toinen sukupolvi. Kuitenkin myös aikuinen silvottu nainen vastaanottaa lapsuudessa omaksuttuihin malleihin nähden ristiriitaisia ärsykeitä ja saattaa kärsiä identiteettikriisistä. Se, että nainen ensimmäistä kertaa elämässään kokee itsensä "**silvotuksi**" ja saa tuntea, että häntä osoitellaan "**seksuaalisesti vajavaisena**", vanhojen perinnäistapojen uhrina, asettaa hänet huomattavan vaikeaan tilanteeseen, johon ei toistaiseksi ole tarjolla psykologista apua.

VALIOKUNNAN LOPULLISEN ÄÄNESTYKSEN TULOS

Hyväksytty (pvä)	10.2.2009
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 20 -: 7 0: 3
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Edit Bauer, Emine Bozkurt, Hiltrud Breyer, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Věra Flasarová, Claire Gibault, Lissy Gröner, Anneli Jäätteenmäki, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Urszula Krupa, Roselyne Lefrançois, Pia Elda Locatelli, Astrid Lulling, Siiri Oviir, Doris Pack, Zita Pleštinšská, Anni Podimata, Karin Resetarits, Teresa Riera Madurell, Eva-Riitta Siitonen, Eva-Britt Svensson, Britta Thomsen, Corien Wortmann-Kool, Anna Záborská
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Gabriela Crețu, Esther De Lange, Donata Gottardi, Maria Petre
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet sijaiset (178 art. 2 kohta)	Salvatore Tatarella